

פסח - פסיכואנליזה לאומית - מקורות לשיעור

ד"ר חזות גבריאל

1. שמות פרק ט

וַיֹּאמֶר יְקֹנֶק אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פְּרַעֲה וְדַבֵּרְתָּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְקֹנֶק אֱלֹהֵי הָעֶבְרָיִם שְׁלַח אֶת־עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי

(ב) וַיִּצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהִלְכָה וְהִיתָה לְאִישׁ־אֲחֵר:

2. מדרש אגדה (בובר) שמות פרשת בא פרק י

[א] בא אל פרעה. מפני מה נאמר במכה זו בא אל פרעה, מה שלא נאמר בשאר המכות, אלא לך אל פרעה, וכאן כתיב בא, מלמד שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו וכשהיה רוצה לדבר עם משה היה מדבר עמו במצרים, וכשהיה פרעה יוצא ממצרים היה אומר לך אל פרעה, אבל במכה זו היה עומד במצרים, ולכך אמר לו בא אל פרעה.

3. פירוש נוסף מזהה את מקור המילה "טטפת" במלה המצרית ddf.t, המסמלת את נחש האוריאוס שעיטר את מצחו של המלך המצרי כסמל להגנת האלים עליו

4. רגע לפני היציאה ממצרים נצטוונו לקחת איתנו מזכרת מהתרבות המצרית. וְהָיָה לְאוֹת עַל יַדְכֶּךָ וּלְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינַיִךָ כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרָיִם. בחלק מן המקורות הטוטפות מתורגמות כ"זיכרון" ו"רושם". התפילין מזכירות לנו את מצרים....

5. דברים פרק כג

(ח) לֹא־תִתְעַב אֲדָמִי כִּי אֲחִידָהּ הוּא לֹא־תִתְעַב מִצְרֵי כִּי־גַר הָיִיתָ בְּאֶרֶץ:

6. שמות פרק ז

(ה) וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֵנִי יְקֹנֶק בְּנֹטְתִי אֶת־יָדֵי עַל־מִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם:

7. מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דויהי פרשה א

וידעו מצרים כי אני ה', לשעבר לא היו יודעין את ה' אבל כאן וידעו מצרים כי אני ה':

8. משנה מסכת אבות פרק ה, משנה א

[*] בעשרה מאמרות נברא העולם ומה תלמוד לומר והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות:

9. פסיקתא זוטרנא (לקח טוב) שמות פרשת וארא פרק ט, סימן יג

(יג) ויאמר ה' אל משה השכם בבקר. על כל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצריים, לא היה משה רבינו הולך אלא על פי הגבורה, יבואו עשרה מאמרות של עשר מכות, ויפרעו מפרעה ומן המצריים, שרצו לשעבד עם ישראל, שבעבורם נברא העולם בעשרה מאמרות:

10. שפת אמת ויקרא לשבת הגדול

והענין הוא עפ"י הידוע כי בעשרה מכות נתבררו כח עשרה מאמרות שהרשעים מאבדין העולם שנברא בעשרה מאמרות כמ"ש במשנה דאבות. לכן ירדו בני"י למצרים. ובכח עשרה מכות קיבלו אח"כ עשרת הדברות ונתקנו העשרה מאמרות. דהכל לכבודו ברא.